APOCALIPSA LUI ILIE

1
Chemarea profetului şi îndemnuri către popor

1. Fost-a cuvântul Domnului către mine şi mi-a zis: „*Fiul omului spune acestui popor*: «*De ce păcătuiţi voi şi la păcatele voastre adăugaţi alte păcate, mâniind astfel pe Domnul Dumnezeu care v-a făcut?*»”1,1

2. *Nu iubiţi lumea, nici cele ce sunt în lume, căci mândria lumii este lucrul Diavolului, la fel ca şi nimicirea pe care o aduce*.1,2

3. *Amintiţi-vă că Domnul Slavei, care a făcut toate lucrurile, a fost milostiv faţă de voi ca să vă mântuiască din robia acestui veac*.

4. *Căci Diavolul, deseori, a dorit să împiedice soarele să răsară peste pământ, ca acesta să nu-şi poată da roadă sa;*

5. *el a vrut să-i înghită pe oameni, precum un foc alergând prin paie, să-i înghită ca pe apă*.1,4-5

6. *De aceea Dumnezeul Slavei a fost milostiv faţă de voi: **El l-a trimis pe Fiul său în lume ca să ne scape din robie**.*1,6

7. *El nu ne-a înştiinţat printr-un înger atunci când a venit la noi, nici printr-un arhanghel, sau printr-un începător, ci s-a făcut om, atunci când a venit să ne mântuiască*.1,7

8. *Fiţi deci pentru el copii ascultători, aşa precum este el pentru voi un tată bun*.1,8

9. *Amintiţi-vă că el v-a pregătit în cer tronuri şi coroane: toţi cei care vor asculta de glasul său vor primi tronuri şi coroane. „Celor care sunt ai mei, zice Domnul, le voi scrie Numele meu pe frunte şi voi pune pecetea mea pe mâna lor dreaptă*;1,9

10. *ei nu vor răbda nici de foame, nici de sete, iar **Fiul Nelegiuirii** nu va avea nici o putere asupra lor; tronurile nu-i vor atrage, ci ei vor merge ca îngerii până în oraşul Meu*".1,10

11. *Cei păcătoşi, în schimb, vor fi ruşinaţi; ei nu vor merge departe de tronuri, ci tronurile Morţii îi vor reţine şi îi vor fi stăpâni, căci îngerii nu le dau crezare şi astfel vor rămâne străini de Locaşurile Lui”*.1,11

1,1 Acest verset îl regăsim la începutul „*Istoriei captivităţii babilonice şi al Apocalipsei apocrife a lui Pavel*". „*Fost-a cuvântul Domnului către mine*" - este o expresie obişnuită, care arată vocaţia profetului, v. Ier. 1,4,11,13; 2,1; 13,3; 18,5; Iez. 18,1, 24,20; Iona 1,1; Agheu **1,3**; 2,1; 10,20; Zaharia l,1,7; 7,1, 4,8; 8,1, 18.
„*Fiul omului*": formulă prin care Ezechiel este interpelat de Dumnezeu de mai mult de patruzeci de ori în cartea sa. „*A adăuga păcate peste păcate*": aceeaşi expresie în Isaia 30,1; Înţelep. lui Isus Sirah 3,26; Ps. lui Solomon 3,10.
1,2 „*Nu iubiţi lumea*": asemănător cu 1 Ioan 2,15-17 şi Iacov 4,4; această viziune pesimistă este atestată în 1 Enoh 48,7; 108,8. „*Mândria lumii*" sau „*slava (deşartă)*": asemănător cu 4 Ezdra 7,112; după 1 Enoh 108,8 şi *Cartea antichităţilor biblice* 35,5 este vorba de bogăţii. „*Lucrul Diavolului*": asemănător cu 1 Ioan 3,8,12.
1,4-5 Această dorinţă a Diavolului nu s-a împlinit, datorită sfinţilor; v. 3,76-77; proiect similar al Diavolului în Testamentul lui Adam 2,10; 4,11-12. „*A înghiţi*": aluzie la pedepsele aplicate celor răi în l Enoh 48,9. „*Focul ce aleargă prin paie*": expresie întâlnită în *Înţelepciunea lui Solomon* 3,7.
1,6 „*Dumnezeul Slavei*": v. Ps. 28,3. „*Fiul Său*": reţinem că în 1,3 Dumnezeu este cel care i-a eliberat din robie; Dumnezeu şi Mesia apar adeseori unul în locul celuilalt, v. 1,9 şi 3,58; 1,1 şi 3,66; 3,85 şi 3,90. „*A scăpa din robie*": asemănător cu Testamentul lui Zabulon 9,8; Test. Lui Dan 5,11.
1,7 Acest verset se bazează pe Isaia 63,9, la fel ca şi Epistola lui Diognet 7,2. „*Nici înger, nici arhanghel, nici începător*": începutul unei ierarhii îngereşti, ca în Testamentul lui Avraam, B, 13,10; Test. lui Adam 4; Înălţarea lui Isaia 2,40; 2 Enoh 20,1; Test. lui Levi 3,8; compară cu Rom. 8,38; Efes. 1,21 şi 3,10; 6,12; Coloseni 1,16 şi 2,15; l Petru 3,22. „*S-a făcut om*": în legătură cu venirea lui Dumnezeu pe pământ (l Enoh 25,3; Jubilee 1,26; Test. lui Dan 5,13; Test. lui Neftali 8,3; se aseamănă cu venirea înţelepciunii, Baruh 3,35-37; 1 Enoh 42,2). Găsim ideea că Dumnezeu se manifestă „*ca un om*" în Test. lui Simeon 6,5; Test. lui Aşer 7,3; Test. Lui Veniamin 10,7; 4 Ezdra 6,1. În ceea ce priveşte ideea de „*transformare*" v. *Înălţarea lui Isaia* 8,10 şi 10,9-10,14,18-31; compară cu *Apocalipsa lui Ţefania* 6,15-16; această raţiune se apropie de Filipeni 2,6-7, Apoc. Lui Ilie 3,28-29, unde Fiul Nelegiuirii „*se transformă*", căzând din cer.
1,8 Această promisiune a drepţilor (v. 8-10), repetată în 3,49-50, se realizează în 3,60-61. Imaginea Tată-copii

© Biblioteca Spirituală

caracterizează legăturile dintre Dumnezeu şi popor în timpul exodului (Deut. 1,31; 14,1; 32,6; Ieşire 4,22-23; Isus Sirah 36,11; Osea 11,1); ea se regăseşte în tot Vechiul Testament (2 Samuel 7,14; Isaia 1,2; 63,16; Ieremia 3,19; 31,9), în pseudoepigrafe (Jubilee 1,25; Paralipomena lui Ieremia 7,24; Cartea Antichităţilor biblice 16,5; Imne 9,34-36) şi în Noul Testament (2 Corint. 6,18). Ideea că drepţii participă la guvernarea lumii viitoare este veche în literatura apocaliptică (Daniel 7,18). Imaginea drepţilor cu coroane pe cap o regăsim în iudaism (Test. lui Iov 40,3; 43,14; 5 Ezdra 2,43-46; Regula Comunităţii 4,7-8) şi în Noul Testament (l Cor. 9,25; Filip. 4,1; l Ţes. 2,19; 2 Tim. 4,8; Iac. 1,12; l P. 5,4; Apoc, 2,10) şi în tradiţiile rabinice (Talmudul babilonian, Berakot 17 a); mai puţin frecventă este menţionarea tronurilor (l Enoh 108,12; Test. Lui Iov 33,3,5,7; 41,4; Test. lui Isac 1,5; Apoc. lui Ioan 3,21; 20,4; Înţelep. Lui Solomon 5,16 reuneşte regalitatea şi diadema, iar Apoc. Lui Ioan 4,4 tronurile şi coroanele; la acestea se adaugă, frecvent, veşmintele albe (de care va fi vorba mai jos, în 3,60); v. înălţarea lui Isaia 7,22; 8,26; 9,18; 11,40.

1,9 Aceste remarci aparţin vocabularului din Exod (Ieşire 13,9,16: Deut. 6,8; 11,18); compară cu însemnele pe care Fiara le impune adepţilor săi în Apocalipsă 13,16; 14,9; 20,4.

1,10 „*Nici de foame, nici de sete*": acestea sunt cuvintele cu care Neemia 9,15 rezumă Ieşirea 16 şi 17; foamea şi setea sunt pedepse curente (Deut. 28,47-48). „*Fiul Nelegiuirii*" este una din numirile lui Antihrist din această apocalipsă. „*Tronuri*": ca în 3,26; e vorba aici de o ceată îngerească (v. Test. lui Levi 3,8). „*Oraşul meu*": ilustrat în Testamentul lui Iacov 8,7: „*El îmi va arăta locul în care se găsesc Părinţii mei Avraam şi Isac, un loc strălucitor; şi ei erau fericiţi şi se bucurau în împărăţia cerurilor, în oraşul prea-iubit. Şi el îmi va arăta toate locurile de odihnă şi toate cele pregătite pentru drepţi şi pe care ochiul nu le-a văzut*" (l Cor. 2,9); acest oraş - v. Test. lui Iov 18,6-7; Filip. 3,20; Evrei 11,10,16) nu este altul decât Ierusalimul ceresc (2 Baruh 4,1-6; *Paralipomena lui Ieremia* 5,34; Evrei 12,22; Apoc. 21-22).

1,11 „*Tronuri*": funcţia de „*tronuri ale Morţii*" evocă pe cea a „*Vameşilor*" din literatura patristică gnostică sau magică.

Îndemnuri către înţelepţi: post şi rugăciune

12. Ascultaţi, voi cei ageri la minte din ţară, în legătură cu învăţătorii mincinoşi, care vor fi mulţi la sfârşitul veacurilor:1,12

13. ei nu vor avea, într-adevăr, învăţături, care sunt de la Dumnezeu; vor respinge Legea Domnului, ei cărora pântecele le este dumnezeu, zicând: *„Postul nu există şi nu Dumnezeu l-a instituit!”*.1,13

14. Ei se arată străini de legământul lui Dumnezeu, se dezbracă de promisiunile pline de slavă, ei, care nu au, nicicând, rădăcini într-o credinţă puternică. Nu vă lăsaţi înşelaţi!1,14

15. Aduceţi-vă aminte că Domnul a făcut postul, atunci când a creat cerurile, pentru binele oamenilor, din cauza patimilor şi a plăcerilor cu care vă războiţi, ca să nu vă înghită diavolul,1,15

16. Căci post sfânt a rânduit el.

17. Domnul zice: „*Cel care posteşte nu păcătuieşte vreodată, chiar dacă invidia şi zavistia este întru el*.1,17

18. *Căci doar cel sfânt posteşte*.

19. *Dimpotrivă, cel care posteşte şi nu este sfânt aduce asupra lui mânia Domnului şi a îngerilor şi-şi păgubeşte sufletul; mai mult, el îşi adună mânie în ziua Judecăţii*."1,19

20. Acesta este un post sfânt pentru că Domnul l-a rânduit, cu inimă sfântă şi cu mânie sfântă.1,20

21. Într-adevăr, postul sfânt şterge păcatele, vindecă pe cei bolnavi, alungă demonii, urcă plin de putere până la tronul lui Dumnezeu, precum grăsimea jertfelor, sau o tămâie, o iertare de păcate printr-o rugăciune sfântă.1,21

22. Care dintre voi ar ieşi la câmp ca să-şi câştige faimă din îndemânarea sa fără ca să ia cu el o unealtă? Sau cine ar merge la război fără să-şi îmbrace platoşa?

23. Dacă va fi descoperit, nu va fi el ucis pentru că a desconsiderat slujba regelui?1,22- 23

24. În acelaşi fel, nu-i este îngăduit nimănui să intre în locul cel sfânt având o inimă îndoielnică.1,24

25. Pentru cel cu inima îndoielnică şi rugăciunea este întuneric, iar îngerii n-au încredere în el.

26. Aveţi deci o inimă bună, în toată vremea, pentru Domnul, fiţi înţelepţi în orice clipă, pentru ca astfel să cunoaşteţi tot lucrul bun.1,26

© Biblioteca Spirituală

1,12 Anunţarea venirii învăţătorilor eretici este un fapt comun în literatura apocaliptică (v. L Tim. 4,1; 2 Tim. 3,1; 2 P. 2,1; 3,3; l Ioan 2,18; Iuda 18).
1,13 Respingerea postului este o caracteristică a păcătoşilor (1 Enoh 102,9); compară cu cei care „*pentru pântece au călcat poruncile cele dumnezeieşti*" (3 Mac. 7,11). Într-un context diferit, Sf. Pavel reproşează filipenilor că şi-au făcut din pântece dumnezeu (Filip. 3,19); se aseamănă cu Rom. 16,18.
1,14 „*Nu vă lăsaţi înşelaţi*": compară cu Deut. **11,16**; Mt. 24,4-5; Mc. 13,5,23; Le. 2l',8.
1,15 Se aseamănă cu îs. 58,1-12; aici însă accentul e pus pe sănătate. „*Domnul a creat postul*": e vorba, poate, de o veche tradiţie asupra instituirii postului în prima zi a Creaţiei. „*Plăcerile cu care vă războiţi*": se aseamănă cu Iac. 4,1; 1P. 2,11.
1,17 Se inspiră din Isaia 58,4. „*Invidia şi zavistia*": aceeaşi asociere în Iac. 3,14.
1,19 „*A-şi pregăti sufletul*": expresie din Prov. 8,36; se aseamănă cu Ps. lui Solomon 9,5. „*Ziua Judecăţii, sau a mâniei*" vine din 1,14-18.
1,20 Legătură dintre post şi rugăciune ca în Tobit 12,8; Judit (Vulgata) 4,11-14; Test. lui Iosif 4,8; 10,1-2; Test. lui Iacov 13,1; v. de asemenea Mt. 17,21 şi Mc. 9,29.
1,21 „*Ca o grăsime, ca o tămâie*": postul şi rugăciunea puse pe acelaşi plan cu grăsimea animalelor şi cu tămâia, adică cu jertfele (Numeri 18,17; Iudit 16,16; Jubilee 6,3; 7,4-5; Test. lui Le vi 3,6).
1,22-23 Aluzie la mercenarul şi la ţăranul regesc ptolemaic.
1,24 „*Inima îndoielnică*": expresie vechitestamentară (Ps. 11,3; I. Sirah 1,7) desemnând îndoiala, familiară autorilor esenieni (1 Enoh 91,4; Imne 4,14). Se aseamănă culac, 1,8; 4,8.
1,26 „*A cunoaşte tot*": se aseamănă cu 1 Ioan 3,20.

2
Suferinţa Egiptului. Regele Nedreptăţii şi regele Păcii

1.2,1-45 „*Cel dintre regii asirieni şi din nimicirea cerului şi a pământului, nu va avea putere asupra celor ce sunt ai mei*, zice Domnul, *iar aceştia nu se vor înfricoşa în vreme de război*."2,1
2. Şi când vor vedea un rege ce vine de la Miazănoapte, vor chema pe regele asirienilor şi pe ***regele Nelegiuirii***.2,2
3. El va înmulţi războaiele şi răzmeriţele sale în ***Egipt***; ţara întreagă va suspina pentru că ei vă vor răpi copiii.
4. În zilele acelea mulţi îşi vor dori moartea; [dar moartea va fugi de ei].2,4
5. Apoi se va ridica un rege de la ***Apus***, pe care-l vor nunii *regele Păcii*.
6. El va alerga pe mare, răcnind ca un leu şi-l va ucide pe *regele Nelegiuirii*.
7. El se va răzbuna pe ***Egipt*** prin războaie şi sânge mult.2,5-7
8. El va sosi în acele zile, aducând pacea, începând cu ***Egiptul***, căruia i-a făcut un dar zadarnic.
9. El va dărui pace celor sfinţi şi se va pregăti să le spună: *„Unul este Numele lui Dumnezeu."*
10. El îi va cinsti pe preoţii Domnului şi va reclădi locurile sfinte.
11. Va face daruri pompoase Casei lui Dumnezeu.2,8-11

2,1-45 Prima parte a capitolului (2,1-31) se inspiră din istoria romană, începând cu Marc Antoniu; ea se încheie cu descrierea unei perioade de suferinţe cumplite, unde găsim reluate numeroase materiale apocaliptice. Partea a doua (2,32-45), vorbeşte despre intervenţia perşilor şi reflectă, fără îndoială, speranţele iudeilor din Egipt.
2,1 „*Nu se vor înfricoşa*": se aseamănă cu Mt. 24,6; Mc. 13,7; Le. 21,9.
2,2 ***Marc Antoniu*** moşteneşte aici trăsăturile lui ***Antioh Epifanes***, regele asirian (adică sirian) care vine de la Miazănoapte (asemănător cu Daniel 11,40) şi ale lui **Pompei**, regele Nelegiuirii („*Nedreptul*" din Ps. lui Solomon 17,11).
2,4 v. 2,24-25. Aceeaşi formulă, dar într-un context diferit, în Apoc. 9,6. în vremurile de mari catastrofe dorinţa de a muri (v. Ierem. 8,3) este obişnuită în relatările istorice (Iosif Flaviu, *Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor*, IV, VI,1,2, Bucureşti, Hasefer, 1997, p. 478, 481) şi în literatura apocaliptică.
2,5-7 Octavian Augustus vine, din Apus, pentru a-l ucide pe Marc Antoniu.
2,8-11 Octavian instaurează pacea în Imperiu şi se arată favorabil iudeilor, luând măsuri pentru reorganizarea clerului şi a cultului.

© Biblioteca Spirituală

El se va îndepărta de *oraşele Egiptului*, prin vicleşug, fără ca ele să ştie.

12. Va număra locurile sfinte, va cântări idolii păgânilor, va socoti bogăţiile lor şi va rândui preoţi pentru ele.

13. El va porunci să-i prindă pe înţelepţii ţării şi pe mai marii poporului şi să-i aducă în capitală, la ţărmul mării, zicând: „*Există* [ ] !”.2,13

14. Şi când veţi auzi: *„Pace şi bucurie”* [ ].2,14

15. Căci iată eu vă voi arăta semnele lui, aşa ca voi să le cunoaşteţi: el are, întradevăr, doi fii, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga sa. Şi ***cel din dreapta va lua înfăţişarea Diavolului***: el se va împotrivi Numelui lui Dumnezeu. Din el vor ieşi, într-adevăr, patru regi.2,15

16. Şi în anul al treizecilea va veni la ***Memfis***[1] şi va ridica, aici, un templu, în zilele acelea.

17. Propriul său fiu se va ridica împotriva lui şi-l va ucide. Ţara întreagă va fi tulburată.2,15-17

18. În zilele acelea el va da o lege, în toată ţara, pentru ca să fie prinşi preoţii din ţară şi toţi cei sfinţi şi să le zică: „*Toate darurile pe care tatăl meu vi le-a făcut şi toate bunurile mi le veţi da înapoi îndoit*.”

19. El va închide locurile sfinte; le va lua Casa lor. Pe copiii lor îi va lua prizonieri şi-i va duce în robie.

20. Va porunci să se aducă jertfe nelegiuite în toată ţara şi multe alte amărăciuni va face. El se va manifesta în zilele acelea precum Soarele şi Luna.2,18-20

21. Preoţii din ţară îşi vor sfâşia veşmintele lor.

22. Vai vouă, ***prinţi ai Egiptului***, în zilele acelea, căci vremea voastră a trecut! Relele făcute săracilor se vor întoarce împotriva voastră şi fiii voştri vor fi luaţi ca pradă.

23. *Oraşele Egiptului* vor suspina în vremea aceea şi nu se vor mai auzi atunci nici glasul cumpărătorului, nici al vânzătorului.2,22-23

24. Pieţele din oraşele Egiptului se vor acoperi de praf. Locuitorii Egiptului vor plânge, îşi vor dori moartea, dar ea va fugi de ei.

25. Se vor sui pe stânci şi se vor arunca de acolo zicând: „*Căderi peste noi!*" Şi nu vor muri, căci moartea va fugi de ei.2,25

26. Împilarea se va înteţi şi se va întinde peste toată ţara în zilele acelea.

27. Regele va porunci ca toate femeile care alăptează să fie prinse şi aduse legate fedeleş, ca să dea sânul lor ***dragonilor*** - care le vor suge sângele din piept –

28. ca să obţină otravă pentru săgeţi.

29. Din cauza asprimii războaielor, care vor avea loc, el va porunci să fie prinşi toţi băieţii de doisprezece ani şi mai în jos şi să înveţe să arunce cu săgeţile.

30. Femeia înţeleaptă din ţara sa va plânge în vremea aceea, iar cea care a născut îşi va ridica ochii spre Cer şi va zice: „*De ce m-am aşezat eu pe cărămidă ca să aduc copii pe lume?*”2,30-31

31. Femeia stearpă ca şi fecioara se vor bucura, zicând: „*Este vremea noastră, ca noi să ne bucurăm, deoarece noi nu avem copii pe pământ, căci copii noştri sunt în cer!*”.2,31

2,13 Aluzie, probabil, ca în Midraşul Elyahu Rabba 18, la adunarea lui Israel în Delta Nilului, sub Alexandru Tiberiu (secolul I al e.n.). Sfârşitul versetului: „*Există o singură cuvântare*", nu are nici un sens; ne aminteşte însă de 2,9.
2,14 Versetul se termină printr-o linie lacunară. „*Pace şi bucurie*": această expresie vechitestamentară (v. 2,33) a devenit proverbială înainte de Exil: un asemenea optimism venea, atunci, de la falşii profeţi, în vreme ce Ieremia (6,14) şi Ezechiel (13,10,16) predicau robia şi foametea.
2,15 Începutul versetului este reluat în 3,12.
2,15-17 Cei patru regi evocă cele patru regate din Daniel 2,39-40; 7,17; 8,21-22.
2,18-20 Acest rege va interzice tot ce a aprobat în 2,9-11.
2,22-23 Violenţa şi foametea caracterizează sfârşitul, în Ezechiel 7,10-13.
2,25 Osea 10,8 (citat, de asemenea, în Luca 23,30 şi Apoc. 6,16; 9,6).

---

[1] este numele celebru al *vechii capitale a Egiptului*, dar poate însemna şi oraşul *Memphis din Tennessee, SUA*, sau diverse afaceri locale (cum ar fi o clinică medicală).

© Biblioteca Spirituală

2,30-31 Ca şi dorinţa de a muri (2,4; 24-25), constatarea inutilităţii procreării este obişnuită în perioada marilor calamităţi.
2,31 v. Isaia 54,1; 2 Baruh 10,13; Galat. 4,27.

Intervenţia perşilor: vreme de odihnă

32. În vremea aceea se vor ridica *trei regi din neamul perşilor*. Ei îi vor face prizonieri pe *Iudeii din Egipt*, îi vor aduce la Ierusalim şi se vor stabili aici definitiv.2,32
33. Dacă veţi auzi atunci: *„Ierusalimul este în pace şi în linişte”,* sfâşiaţi-vă veşmintele, preoţi din ţară, *căci nu va întârzia să apară* ***Fiul Pierzării***!2,33-34
34. Nelegiuitul se va arăta şi în locurile sfinte în zilele acelea.
35. Regii Perşilor vor fi nerăbdători în zilele acelea: ei se vor duce să se bată cu regii Asirieni.2,34-35
36. Patru regi vor lupta împotriva a trei regi. Ei vor rămâne trei ani în acest loc, până ce vor pune mâna pe tezaurul templului de aici.
37. În zilele acelea sângele va curge de la ***Kos*** până la ***Memfis***; fluviul Egiptului se va schimba în sânge, în aşa fel încât, timp de trei zile, nimeni nu va putea bea apă din el.2,37
38. Vai Egiptului şi locuitorilor săi!2,38
39. În zilele acelea se va ridica un rege din oraşul ce se cheamă *„al soarelui*".[2] Ţara întreagă va fi tulburată. El va fugi la ***Memfis***.2,39
40. În al şaselea an al regilor persani, el va folosi un şiretlic, la ***Memfis***; îi va ucide pe regii asirieni. Perşii se vor răzbuna pe ţară. El va da poruncă să fie ucişi toţi păgânii şi toţi cei nelegiuiţi, 2,40-45
41. şi va da dispoziţie să fie distruse toate templele păgâne, iar preoţii lor să fie omorâţi şi va porunci să fie reconstruite templele sfinte, şi va face daruri multe Casei lui Dumnezeu.
42. El va zice: *„Unul este Numele lui Dumnezeu!”.*
43. Toate ţările îi vor cinsti pe Perşi. De asemenea şi cei rămaşi, cei care n-au murit sub lovituri, vor zice: *„Un rege drept ne-a trimis nouă Domnul, aşa ca ţara să nu ajungă pustie”*.2,43
44. *El va porunci ca, vreme de trei ani şi jumătate, să nu se încaseze nici un impozit pentru rege. Ţara se va umplea de bunuri şi încă din belşug*.2,44
45. Cei vii vor merge la morminte şi vor zice celor de acolo: „*Sculaţi-vă şi veniţi alături de noi să vă bucuraţi de pace*.”

2,32 Această reîntoarcere reflectă speranţele Iudeilor din Egipt.
2,33-34 v. 2,14. Cf. l Ţes. 5,3. Aceste versete anunţă 3,1,5. „*Fiul Pierzării*": acest titlu care-l desemnează şi pe Antihrist, în Ioan 17,12 şi 2 Ţes. 2,3, este produsul speculaţiilor iudeo-elenistice asupra puterilor demonice menţionate în Vechiul Testament (Iov 28,22; cf. Pilde 15,11; 27,20). „*Nelegiuitul*": altă denumire, a cărei origine este mai puţin semnificativă (îs. 1,4; 57,3-4), aplicată lui Pompei în Ps. lui Solomon 17,11, şi lui Antihrist în 2 Tes. 2,8. Aceste două denumiri nu sunt folosite decât aici, în această apocalipsă.
2,34-35 Această intervenţie a Perşilor nu corespunde nici unei date istorice. Ar putea fi vorba de o transpunere în viitor a amintirii rolului jucat de Cyrus în eliberarea evreilor din captivitatea babiloniană.
2,37 Nilul se schimbă în sânge în Ieşire 7,17-21; Înţelep. Lui Solomon 11,6; Ps. 104,28 şi în literatura apocaliptică păgână din Egipt (Asclepios 24).
2,38 Expresii asemănătoare găsim în *apocaliptica păgână din Egipt* (Asclepios 24; Proorocia Olarului).
2,39 „*Oraşul soarelui*": desemnează Heliopolisul din Egipt, sau poate Palmira.
2,40-45 Aceste evenimente comportă trăsături specifice descrierii sfârşitului lumii: biruinţa asupra regelui Nelegiuirii, păgânilor şi nelegiuiţilor, apoi restaurarea locurilor sfinte şi în sfârşit stabilirea, sub puterea unui rege mesianic, a unei împărăţii paradisiace, unde sunt adunaţi cu cei vii, morţii reînviaţi.
2,43 „*Cei ce n-au murit*": se aseamănă cu Apoc. lui Ioan 9,20. „*Un rege drept*": ca urmare a speranţei vechitestamentare (Isaia 9,6; 11,5; Ier. 23,5; Zah. 9,9) acest titlu a fost dat regelui – Mesia (Ps. lui Solomon 17,32).
2,44 Asemenea scutiri de impozit sunt atestate în istorie (Iosif Flaviu, Antichităţi iudaice, XII, 11,3, Hasefer, Bucureşti, 2001, p. 64-65); ele au devenit semne ale vârstei de aur aşteptate.

---

[2] Din punct de vedere istoric şi geografic, această denumire face referire la faimosul oraş antic ***Heliopolis*** (care în limba greacă înseamnă literal „*Oraşul Soarelui*”), situat în Egiptul de Jos. Situat în nord-estul Cairo-ului de astăzi.

© Biblioteca Spirituală

3
Legenda lui Antihrist. Arătarea sa.

1.3 ***În al patrulea an al domniei acestui rege*** se va arăta ***Fiul Nelegiuirii*** şi-i va zice: *„Eu sunt Unsul”*, chiar dacă nu este aşa.3,1

2. Să nu credeţi în el!

3. Când, într-adevăr, va veni Cel Uns, el va veni ca un zbor de porumbei; o cunună de porumbei îl va înconjura. El va merge pe norii cerului şi semnul crucii va merge înaintea lui.3,3

4. Lumea întreagă îl va vedea, precum soarele ce străluceşte de la Răsărit până la Apus. În acest chip va veni el, înconjurat de toţi îngerii săi.3,4

5. Fiul Nelegiuirii se va **pregăti din nou** să se aşeze în locul cel sfânt. El va zice Soarelui să apună şi el va apune.5, 5b-9

6. Apoi va zice „*Străluceşte!*” şi el va străluci din nou; va zice „*Fă să fie întuneric*” şi el aşa va face.

7. Va zice către lună „*Fă-te ca sângele*” şi ea aşa se va face. Va merge împreună cu ele pe cer.3,5b-7

8. Va umbla pe mări şi râuri ca pe pământ uscat. Va face pe cei paralizaţi să umble, pe cei surzi să audă, pe cei muţi să vorbească, pe cei orbi să vadă, îi va face curaţi pe cei leproşi,8a

9. Îi va însănătoşi pe cei bolnavi; pe cei demonizaţi îi va elibera. El va înmulţi semnele şi minunile sale în faţa orişicui.3,8b-9a

10. Va face lucruri pe care le-a făcut Cel Uns, în afară de învierea morţilor.3,10

11. Prin aceasta veţi cunoaşte că el este ***Fiul Nelegiuirii***, pentru că nu are putere asupra sufletului.3,11

12. Căci vă spun despre aceste semne ca să le cunoaşteţi:

13. este un mic ***Peleg***, tânăr, cu picioare subţiri; pe frunte are un smoc de păr alb ca a unui pleşuv; sprâncenele-i ajung până la urechi; pe mâini are pete de leprij.3,13

14. El se va preschimba în faţa voastră: *când bătrân când copil; el se va schimba în întregime, în afară de cap, care nu se va putea transforma*.3,14

15. Prin aceasta veţi cunoaşte că el este ***Fiul Nelegiuirii***.

---

3 Toate evenimentele relatate în acest capitol sunt plasate la sfârşitul lumii. Dar unele detalii arată că e vorba de proiectarea în viitor a unor date istorice contemporane autorului cărţii. Astfel, în spatele figurii lui Antihrist se profilează modelul unor regi din perioada hasmonee sau irodiană. Prin adăugarea unor trăsături împrumutate de la Cel Potrivnic şi de la îngerul căzut, acest personaj capătă o dimensiune mitică. Pasajul de la figura istorică a regelui nelegiuit, persecutor şi uzurpator, la cea eshatologică a lui Antihrist, s-a compus, fără îndoială, într-un mediu esenian, din epoca hasmonee.

3,1 „*Fiul Nelegiuirii*": acest titlu revine de treisprezece ori în această apocalipsă (v. Alte denumiri în 2,33,34; 3,16,26); un titlu asemănător se găseşte în Ps. 88,22, „*Fiul fărădelegii*", sau în 2 Ţes. 2,3, „*omul nelegiuirii*" (asemănător „*regelui nelegiuirii*" din „*înălţarea lui Isaia*" 4,2). Probabil că această denumire este o copie a celei despre „*Fiul lui Belial*" („Belial" este uneori tradus în versiunea Septuagintei prin „*fărădelege*" sau „*nelegiuit*": în pseudoepigrafe - v. Test. lui Ruben 4,7 - şi în textele de la Qumran, ***Belial*** personifică pe şeful puterilor răului şi devine un sinonim al Diavolului, al lui Satan). „*Eu sunt Unsul*": prezentarea obişnuită a falşilor mesia în literatura apocaliptică (Mt. 24,5; Mc. 13,5,6; Le. 21,8); 2 Ţes. 2,4) arată că trebuie căutată originea acestei teme vechitestamentare în păcatul păcatelor, adică a voi să fii Dumnezeu sau egal cu Dumnezeu (Is. 14,14; Ezechiel 28,29; Daniel 11,36).

3,3 Versetele 3 şi 4 întrerup relatarea. Compară cu Apocalipsă lui Petru L „*Zbor de porumbei*": această expresie este, fără îndoială, rezultatul unei deformări, cuvântul din lb. coptă, semnificând „*fulger*", a fost înlocuit cu altul asemănător şi care înseamnă „*porumbel*"; imaginea fulgerului în Luca 17,24 redă mai bine caracterul neaşteptat şi brusc al venirii Unsului, şi face parte din vocabularul teofaniilor (Zaharia 9,14). „*Pe norii cerului*": aminteşte de Daniel 7,13, şi e folosit în mod tradiţional pentru a descrie sosirea lui Mesia (Mt. 24,30; 26,64; Mc. 13,26; 14,62; Le. 21,27; Apoc. 1,7; 4 Ezdra 13,3).

3,4 „*Precum soarele*": simbol mesianic (Maleahi 3,20; Test. lui Iuda 24,1); imaginea semnifică aici, precum cea a fulgerului în Mt. 24,27, că venirea lui Mesia nu va fi secretă, „*înconjurat de toţi îngerii săi*": trăsătură obişnuită în descrierile venirii lui Dumnezeu (Zah. 14,5; l Enoh 1,9; Iuda 14-15; Înalţ. Lui Isaia 4,14) sau a lui Mesia (Mt. 16,27; 25,31; Mc. 8,38; Le. 9,26; 2 Ţes. 1,7).

© Biblioteca Spirituală

3,5 „*A se aşeza în locul cel sfânt*": Fiul Nelegiuirii este aici personificarea „*Urâciunii Pustiirii*" din Daniel 9,27; 11,31; 12,11; l Mac. 1,54. Se aseamănă cu Mt. 24,15; Mc. 13,14; 2 Tesal. 2,4.
3,5b-9 Semnele şi minunile sunt modalităţi de a se face recunoscut. Această temă clasică urcă până la semnul cu care se autentifică adevăratul profet (Deut. 13,2; v. Mt. 12,38; In. 6,30). Falşii profeţi, ca de altfel falşii mesia, au puterea de a face astfel de semne prin magie (Ieşire 7,11,22; 8,3; Cartea Antichităţilor biblice 34,1-4; Mt. 24,24; Mc. 13,22; 2 Ţes. 2,9; Oracolele sibiline, 2, 166-167).
3,5b-7 Semnele cereşti (Ioil 3,3) anunţă iminenţa zilei Domnului (Is. 13,9-10; Iez. 32,7-8; Ioil 2,10; 4,15; Amos 8,9; 4 Ezdra 5,4-5; Oracolele sibiline 3,801-803; Le. 21,11); În Noul Testament sunt câteva dedublări: aceste semne anunţă (Mt. 24,3) venirea Celui Uns şi a sfârşitului lumii (Mt. 24,29-30; Mc. 13,24-25; Le. 21,25-27); semnele din cer sunt atribuite lui ***Antihrist Veliar*** în înălţarea lui Isaia 4,5; Oracolele sibiline 3,64 (se aseamănă cu Apoc. 13,13). Întunecările soarelui şi transformarea lunii în sânge sunt împrumutate din Ioil 3,4 (F.Ap. 2,20) şi le regăsim în Test. Lui Moise 10,4-5; Apoc. 6,12.
3,8a A merge pe apă ca pe pământ este un semn mesianic (v. Teudas în Iosif Flaviu, Antichităţi iudaice XX,V,l, trad. rom., Hasefer, Bucureşti, 2001, p. 558); se aseamănă cu Mt. 14,25-26; Mc. 6,48-49; Ioan 6,19. Tema ar putea fi împrumutată din Ieşire 14,16 şi Iosua 3,13,17. Acest motiv al temei despre Antihrist se aseamănă cu condamnarea trufiei regeşti din 2 Mac. 5,21; 9,8, şi se aseamănă cu 2 Regi 19,24; Isaia 37,25.
3,8b-9a Noua listă de semne mesianice, aplicată lui Antihrist, se inspiră din Isaia 35,5-6; Test. lui Adam 3,2-3; Mt. 11,5; Le. 7,22.
3,10 Cel Uns se face recunoscut prin semne, cf. F.Ap. 2,22 şi Ioan 20,30-31. „*Cu excepţia învierilor din morţi*" se explică prin versetul următor; în Oracolele sibiline 3,66, dimpotrivă, Antihrist Veliar va învia morţii.
3,11 E vorba de puterea de a da şi a lua viaţa.
3,13 Asemenea portrete sunt frecvente în apocaliptica iudaică şi creştină; ele sunt împodobite cu amintiri biblice, cum ar fi de exemplu smocul alb ce aminteşte de lepra de pe fruntea lui Ozia (2 Paralip. 26,19-20). „*Peleg*": acest cuvânt necunoscut, de origine coptă, ar putea desemna o caracteristică fizică; am putea vedea aici transcrierea numelui biblic ***Peleg***, cu sensul pe care acesta îl avea în textele de la Qumran (Scrierea din Damasc, B, 2,22, Coment. la Naum 5,1).
3,14 Asemenea transformări se referă, în literatura apocaliptică, atât la Hristos cât şi la Antihrist.

Prima împotrivire faţă de Antihrist: fecioara Tavita

16. Fecioara, al cărei nume este ***Tavita,*** va auzi că Neruşinatul se va arăta în locul cel sfânt.3,16
17. Ea îşi va îmbrăca rochia sa de in şi va alerga în Iudeea.
18. Ea îl va blestema până la Ierusalim, zicându-i:
19. „*O, Neruşinatule şi Fiu al Nelegiuirii, o Potrivnice al Sfinţilor!*".3,19
20. Atunci Neruşinatul se va înfuria împotriva fecioarei şi o va urmări până în regiunile Apusului,
21. el îi va sorbi sângele, în ceas de seară, şi-l va arunca peste Templu
22. şi astfel va deveni mântuire pentru popor.3,21-22
23. Ea se va ridica dis-de-dimineaţă, va fi vie, şi-l va blestema zicând: „*Neruşinatule, tu n-ai putere asupra sufletului şi nici a trupului meu, deoarece eu vieţuiesc în Domnul, în toată vremea*".3,23
24. Şi apoi: „*Tu ai aruncat sângele meu peste Templu şi el s-a făcut mântuire pentru popor*".3,24

3,16 ***Tavita***: nume propriu bine atestat, care a slujit la desemnarea pământului lui Israel, apoi a locuitorilor săi şi care ar putea însemna aici figura rămăşiţei credincioase; în legendele iudaice, păstrate în Egipt, se arată că, pe lângă Enoh şi Ilie, două personaje feminine sunt prevăzute să intervină în vremurile de apoi: ***Sibila*** şi ***Tavita***; de altfel, se ştie că pe lângă Enoh alte două persoane au urcat cu trupul la cer: ***Ilie*** şi ***Tavita***; n-ar fi imposibil ca ***Tavita*** (?) să fi fost considerată un fel de copie a lui Ilie, iar ***Sibila*** o copie şi sosie a lui ***Enoh***. „*Neruşinat*": literal, cel ce n-are ruşine: un nou titlu al lui Antihrist, destul de frecvent în limba coptă şi care îşi găseşte explicaţia în 3,25.
3,19 Blestemul este sobru în comparaţie cu cel rostit de ***Ilie şi Enoh*** (3,25-30) şi de cei şaizeci de drepţi (3,52-53). „*Duşman al sfinţilor*": cf. 3,26-27, 36.
3,21-22 cf.3,24.
3,23 Distincţia între puterea asupra sufletului (3,H) şi cea asupra trupului este lămurită, după Iov 2,6, în Test. lui Iov 20,3; cf. Mt. 10,28; Lc. 12,4-5. „*Trăiesc în Domnul*": cf. 3,34,36.
3,24 Sângele răspândit peste Templu evocă jertfele de ispăşire. Rolul vicarial al Tavitei este precizat prin faptul că sângele său devine mântuire pentru popor (asemănător cu 4 Macabei 6,28-29; 17,22 şi probabil Test. lui Moise 9,7).

© Biblioteca Spirituală

A doua împotrivire fată de Antihrist: Ilie şi Enoh

25.3,25-39 Atunci ***Ilie*** şi ***Enoh***, auzind că Neruşinatul s-a arătat în locul cel sfânt, s-au pogorât să se lupte cu el, şi i-au zis: „*Nu-ţi este ruşine să te asemeni sfinţilor, când de fapt tu eşti un Străin în toată vremea?*3,25

26. *Te-ai făcut Potrivnic al celor cereşti şi a celor pământeşti. Ai devenit Duşman al tronurilor şi al îngerilor. Tu eşti Străin, oriunde te-ai afla*.3,26

28. *Ai căzut din cer precum stelele de dimineaţă*.

29. *Tu te-ai schimbat, iar neamul tău s-a făcut întuneric*.28-29

30. *Nu-ţi este ruşine să te asemeni lui Dumnezeu, când eşti un Diavol?*".3,30

31. Neruşinatul va auzi şi se va mânia şi va porni la luptă împotriva lor, ***în piaţa oraşului celui mare***. Vreme de *sapte zile se vor lupta*, apoi el îi va ucide.3,31-32

32. Morţii vor rămâne trei zile şi jumătate în piaţă şi întreg poporul îi va vedea.3,33-36

33. Dar a patra zi ei vor învia şi îl vor blestema, zicând: „*O, Neruşinatule, o Fiu al Nelegiuirii, nu ţi-e ruşine să minţi poporul lui Dumnezeu, pentru care n-ai suferit deloc?*

34. *Nu ştii tu oare că noi trăim în Domnul, pentru a te blestema ori de câte ori zici*: «*Eu stăpânesc peste aceştia?*»

35. *Noi vom reface aşa cum au fost aceste trupuri şi te vom omorî, fără ca tu să mai poţi spune ceva în acele zile*.

36. *Căci noi trăim în Domnul în toată vremea, pe când tu eşti Vrăjmaşul în toată vremea*."

37. Nelegiuitul va auzi, se va mânia şi va porni împotriva lor; oraşul întreg însă va fi alături de ei.

38. În vremea aceea ei vor înălţa spre cer strigăte de bucurie, vor străluci şi lumea întreagă îi va vedea.3,37-38

39. *Fiul Nelegiuirii* nu va mai avea putere asupra lor.

3,25-39 Aşteptarea revenirii lui Ilie şi Enoh este clasică în literatura apocaliptică. Persoanele a căror întoarcere este aşteptată sunt cele care n-au gustat moartea (4 Ezdra 6,26), în principal Ilie (2 Regi 2,1-11; l Enoh 89,52) şi Enoh (Fac. 5,24; Jubilee 4,23; Înţelep. lui Solomon 4,10; I. Sirah 44,16; l Enoh 70,1-2). Venirea din nou a lui Ilie este fundamentată pe Maleahi 3,23, iar cea a lui Enoh pe l Enoh 90,31. Avem reflectată această tradiţie şi pe reîntoarcerea celor doi martori din Apoc. 11.

3,25 v. 4 Macabei 11,8; Ps. lui Solomon 17,13 b; înălţarea lui Isaia 11,19.

3,26 „*Potrivnic*": titlu dat lui Antihrist, ca în 3,19,36 şi în Viaţa greacă a lui Adam şi Eva 2,4; 7,2; 15,1; 25,4; 28,3; Viaţa latină a lui Adam şi Eva 11,3; 17,1; Test. lui Dan 6,3; Test lui Iov 7,11; 47,10; 3 Baruh 13,2; Iosif şi Asineta 12,8; Le. 10,19. Acest titlu provine, fără îndoială, din Ps. 88,22 unde „Potrivnicul" este asociat cu „Fiul Nelegiuirii".

3,28-29 Fiul Nelegiuirii este identificat aici cu şeful îngerilor căzuţi din tradiţia iudaică (Viaţa latină a lui Adam şi Eva 12-16; 2 Enoh 29,4, dezvoltând ideea din Isaia 14,12-15). „Neamul tău": text mai puţin sigur; poate aici, e o aluzie la faţa îngerului căzut, care s-a întunecat după ce şi-a pierdut „slava" sa.

3,30 „A te asemăna lui Dumnezeu": expresie vechitestamentară ce desemnează alipirea sau ataşamentul faţă de Dumnezeu (Deut. 10,20; 11,22; 13,5; 30,20; 2 Regi 18,6; Ps. 62,8; 72,27; L Sirah 2,3; l Cor. 6,17).

3,31-32 „Marele oraş" este Ierusalimul. Cf. Apocalipsa lui Ioan 11,7-8.

3,33-36 Asemănător cu intervenţia Tavitei (3,23). „N-ai suferit pentru popor": adevăratul Uns (Mesia) trebuie, deci, să sufere pentru popor (cf. F.Ap. 3,18).

3,37-38 Aceste versete anticipează reîntoarcerea şi lupta finală pe care le regăsim în 3,91-96. „Va străluci": se vor îmbrăca întru Slavă (cf. Daniel 12,3; Înţelep. lui Solomon 3,7, Mt. 13,43).

Persecuţia sfinţilor

40. El va porni plin de mânie împotriva ţării şi va căuta să păcătuiască împotriva poporului.

41. [El va prigoni pe toţi sfinţii şi-i va aduce legaţi fedeleş, împreună cu preoţii din ţară.

42. Îi va omorî şi-i va face să piară;]

43. va porunci ca ochii să le fie arşi cu o forjă de fier, să le tragă pielea de pe cap, iar unghiile să le fie smulse una câte una.

44. Va da poruncă să le toarne în nas oţet şi var.3,43-44

© Biblioteca Spirituală

45. Cei care nu vor putea suporta caznele acestui rege îşi vor lua aurul lor şi vor fugi la vaduri, zicând: „*Ajută-ne să trecem prin vaduri, spre pustie!*".3,45-48

46. Ei vor adormi, dar nu de tot, ci aşa ca o aţipire.

47. Domnul va culege duhul şi sufletul lor; trupul lor se va face ca de piatră; nici o fiară sălbatică nu-i va mânca, până în ziua cea de pe urmă, a judecăţii celei mari.3,46-47

48. Ei se vor scula şi vor primi un loc de odihnă; dar ei nu vor fi cu Cel Uns precum cei care au răbdat.3,48

49. „Căci pe cei care au răbdat, zice Domnul, îi voi aşeza de-a dreapta mea; [ei vor primi harul înaintea celorlalţi;]

50. ei îl vor învinge pe ***Fiul Nelegiuirii***, vor vedea nimicirea cerului şi a pământului şi vor primi tronurile de slavă şi coroanele."3,49-50

3,43-44 Aceste replici se bazează, în parte, pe Vechiul Testament (Judecători 16,21; 2 Regi 25,7; Miheea 3,2-3; Zaharia 11,16); ele vor deveni clasice în relatările despre martiri şi în descrierile pedepselor gheenei. „*Ochii să le fie arşi*": se aseamănă cu 4 Macabei 18,21. „*Să le scoată pielea de pe cap*": se aseamănă cu 2 Mac. 7,7 şi 4 Mac. 9,28. „*Unghiile să le fie smulse*": se aseamănă cu 4 Macabei 10,7. „*A le turna oţet în nas*": se aseamănă cu 4 Mac. 6,25.
3,45-48 Ieşire provizorie, rezervată celor care nu suportă chinurile până la capăt. După modelul exodului (fuga dinaintea Faraonului şi venirea Domnului în Sinai), tema fugii în pustie va deveni un loc comun al literaturii apocaliptice.
3,46-47 Nu e vorba de moarte, ci de o stare intermediară, un fel de aţipire sau toropeală (Fac. 2,21). „*Trupul lor se va face ca de piatră*": imagine utilizată pentru a descrie starea dintre viaţă şi moarte (l Şam. 25,37), sau extazul vizionarului (Apoc. lui Avraam 10,2 şi Paralipomena lui Ieremia 9,25). „*Nici o fiară sălbatică nu-i va mânca*": ei vor scăpa de moartea infamantă care-i aşteaptă pe păcătoşi (Deut. 28,26).
3,48 Această categorie de sfinţi nu va fi în primul rând, dar va intra totuşi în locul de odihnă - *Pământul promis* (Deut. 12,9; l Regi 8,56; Ps. 94,11).
3,49-50 Soarta rezervată celor care suportă chinurile decurge din speculaţiile asupra lui Dan 12,12, despre care găsim urme în literatura apocaliptică (Mt. 10,22; 24,13; Mc. 13,13).

A treia împotrivire fată de Antihrist: şaizeci de drepţi

51. În vremea aceea, ***şaizeci de drepţi***, pregătiţi pentru acest ceas, vor auzi toate acestea; ei se vor înarma cu platoşa lui Dumnezeu şi vor alerga la Ierusalim; vor lupta împotriva Neruşinatului, zicând:3,51

52. „*Toate minunile pe care profeţii le-au săvârşit şi tu le-ai făcut. Dar tu n-ai putut să înviezi vreun mort, căci n-ai putere asupra sufletului*.3,52

53. *Prin aceasta noi am ştiut că tu eşti* ***Fiul Nelegiuirii***".3,53

54. Neruşinatul va auzi şi se va mânia; el va porunci să-i lege pe drepţi, să-i ducă pe altare şi să-i ardă.

55. În vremea aceea inima multora va fi zdrobită; ei se vor îndepărta de el zicând: *„Acesta nu-i Unsul! Cel Uns nu omoară drepţii, nu persecută pe cei adevăraţi, ci el caută să-i convingă prin semne şi minuni."*

3,51 Este imposibil de precizat cine sunt cei şaizeci de drepţi. Ar putea fi vorba de o cifră rotundă (precum cei şaizeci de pioşi asasinaţi de ***marele Preot Alchimos*** în 1 Mac. 7,16). „*Platoşa lui Dumnezeu*": expresie rară, asemănătoare cu *platoşa dreptăţii* (Isaia 59,17; Înţelep. Lui Solomon 5,17-18; Efes. 6,14; l Ţes. 5,8), sau *armura lui Dumnezeu* (Efes. 6,11,13).
3,52 v. notele de la 3,5b-9, 3,10; 3,11.
3,53 v. 3,12,15.

Ocrotirea drepţilor în rai

56. În vremea aceea Cel Uns va fi cu multă milostivire faţă de cei ce sunt ai lui. El va trimite din cer îngerii săi, în număr de şaizeci şi patru de mii, fiecare având câte şase aripi.3,56

57. Glasul lor va clătina cerul şi pământul, atunci când vor lăuda şi vor aduce slavă.3,57

© Biblioteca Spirituală

58. Cei pe fruntea cărora este scris numele Unsului şi pe a căror dreaptă se află pecetea,3,58

59. de la cel mai mic până la cel mai mare, vor fi luaţi pe aripile lor şi vor fi duşi departe de mânia sa.3,59

60. Atunci ***Gavriil*** şi ***Uriel*** vor forma o dâră luminoasă şi vor merge înaintea lor până ce vor ajunge în ţara sfântă; şi le vor da să mănânce roade din pomul vieţii şi îi vor îmbrăca în haine albe.3,60

61. Îngerii vor veghea asupra lor; nu vor suferi nici de foame, nici de sete, Iar Fiul Nelegiuirii nu va avea nici o putere asupra lor.3,61

3,56 Prima apariţie a Celui Uns poruncind intervenţia îngerilor; abia în 3,97 el va veni în persoană; „*Şase aripi*"; e vorba de *Serafimi* (Is. 6,2; Apoc. lui Avraam 18,6; 2 Enoh 16,7; 19,6; 21,2, viaţa greacă a lui Adam şi Eva, 37,3).
3,57 Precum în 1 Enoh 61,9-11, proslăvirea fiinţelor cereşti marchează venirea lui Mesia (Unsului).
3,58 cf. 1,9 unde e vorba de Numele Domnului.
3,59 „*De la cel mai mic la cel mai mare*": expresie biblică desemnând totalitatea, toţi (Ier. 31,34; 42,1; Baruh 1,4; Ps. 95,12). „*îi vor lua pe aripile lor*": originea acestei expresii o găsim în Ieşire 19,4; Deut. 32,11. Ea este aplicată îngerilor în 2 Enoh 3,1.
3,60 ***Gavriil*** şi ***Uriel*** fac parte din vârful ierarhiei îngereşti iudaice, constituită încă din epoca persană, ca o tetradă (***Mihail***, ***Gavriil***, ***Sariel-Uriel***, ***Rafail***), v. 1 Enoh 9,1; *Regula Războiului* 9,15. „*Dâra luminoasă*": arată că acest cortegiu este format după modelul Exodului. „*Ţara sfântă*": expresie ce desemnează aceeaşi realitate ca şi „*oraşul meu*" din 1,10 şi „*locul de odihnă*" din 3,48. „*A mânca roade din pomul vieţii*": expresia este împrumutată din Fac. 3,22; o regăsim în Test. lui Levi 18,11; Viaţa greacă a lui Adam şi Eva 28,2-4; cf. l Enoh 25,2-5,
3,61 „*Nici de foame, nici de sete*": cf. 1,10 aceasta este răsplata pentru cel drept în Isaia 33,15- 16. „*Nu va avea putere*": v. 3,23,39.

Semne prevestitoare ale sfârşitului

62. În zilele acelea pământul se va cutremura, soarele se va întuneca. Pacea se va îndepărta de pe pământ şi din cer. Pomii vor fi smulşi din rădăcină şi vor cădea jos. Fiarele sălbatice şi animalele domestice vor muri în cutremur.

63. Păsările vor cădea moarte pe pământ; pământul se va usca, mările vor seca.

Ultima tresărire a lui Antihrist.

64. Păcătoşii vor suspina pe pământ, zicând: „*Ce ne-ai făcut, Fiule al Nelegiuirii, spunând*: «*Eu sunt Mesia (Unsul)*», *când de fapt, tu eşti Fiul Nelegiuirii?*".3,64-68

65. *Tu n-ai putere să te salvezi pe tine însuţi, şi cu atât mai puţin să ne salvezi pe noi!*3,65

66. *Tu ai făcut semne deşarte înaintea noastră, în aşa fel încât ne-ai făcut străini faţă de Mesia care ne-a creat.*3,66

67. *Vai nouă că te-am ascultat. Iată acum noi vom muri de foame şi de împilare.*

68. *Unde este acum urma dreptăţii pe care noi am respectat-o? Sau unde este cel care ne învaţă ca să-l chemăm?*3,68

69. *Iată că noi pierim prin mânie, căci noi n-am fost ascultători faţă de Dumnezeu.*

70. *Ne-am dus în locurile cele adânci ale mării, dar apă n-am găsit.*

71. *Am făcut săpături de şaisprezece coţi în râuri, dar tot n-am găsit apă.*3,70-71

72. Atunci Neruşinatul va plânge în zilele acelea, zicând: „*Vai mie că vremea mea a trecut.*3,72

73. *Ziceam că vremea mea nu va trece niciodată*;3,73

74. *anii mei s-au transformat în luni, iar zilele mele s-au scurs precum praful ce se spulberă*;3,74

75. *iată că eu voi pieri împreună cu voi. Fugiţi în pustie, prindeţi hoţii şi omorâţi-i. Aduceţi sfinţii!*3,75

76. *Căci datorită lor pământul mai dă încă roadele sale; datorită lor soarele încă mai străluceşte.*

© Biblioteca Spirituală

77. *datorită lor roua mai cade pe pământ*." 3,76-77

78. Păcătoşii vor plânge zicând: „*Tu ne-ai făcut duşmani ai lui Dumnezeu. Dacă ai putere, ridică-te şi urmăreşte-i!*”.3,78

79. Atunci îşi va lua aripile de foc şi va porni în urmărirea sfinţilor.3,79

80. Se va lupta din nou cu ei.

81. Îngerii vor auzi, vor coborî şi se vor lupta cu el într-o bătălie, cu săbii numeroase.3,81-96

3,64-68 Aceste întrebări sunt o reluare, dezvoltată în 3,55.
3,65 Reproş obişnuit adresat falşilor zei (Deut. 32,28; Ieş. 2,28). Acuzaţii asemănătoare sunt făcute împotriva lui Isus în Lc. 23,37; Mt. 27,42; Mc. 15,31.
3,66 „*Semne*": cf. 3,9-10. „*Străini*”: se aseamănă cu 1,9; cf. 3,25,27.
3,68 Păcătoşii sunt în căutarea unui şef, care să le poată servi ca intermediar, pe lângă Dumnezeu, graţie puterii sale de mijlocire; acest şef are aici atributele regelui (dreptate) şi ale Marelui Preot (învăţătura); cf. Cartea Antichităţilor biblice 19,3. Unele personaje importante din istoria iudaică au îndeplinit, în chip special, acest rol de mijlocitor: Moise (Ieşire 32,11-14; Nr. 11,2; Ps. 105,23; Ier. 15,1; Test. lui Moise 12,6); Samuel (Ier. 15,1; Cartea Antichităţilor biblice 64,2); Ieremia (2 Macabei 15,14; Istoria captivităţii din Babilon 27,56; 35,1; Test. lui Moise 4,1); Onias (2 Macabei 15,12; Iosif Haviu, Antichităţi iudaice XIV,II,1).
3,70-71 Creşterea Nilului este de şaisprezece coţi.
3,72 Se aseamănă cu descrierea tristeţii lui Saul; Cartea Antichităţilor biblice 64,4.
3,73 Se aseamănă cu Ps. 9,5.
3,74 cf. Ps. 88,44, unde ni se spune: „*Tu ai micşorat zilele vieţii lui*", în literatura apocaliptică tema scurtării timpului devine obişnuită (l Enoh 80,2; 2 Baruh 20,1; Cartea Antichităţilor biblice 19,13; Mt. 24,22; Mc. 13,20); „*Ca praful*”: cf. Înţelep. lui Solomon 5,14.
3,75 „*Hoţii*": e vorba, mai degrabă, de dezertorii din 3,45.
3,76-77 Aluzie la binecuvântările din Levitic 26,3-4; Deut. 11,11-17; 28,11-12, amplificate de menţionarea soarelui ce străluceşte pe pământ, ca în 1,4.
3,78 „*Duşmani ai lui Dumnezeu*": precum Neruşinatul este Duşmanul celor cereşti, în 3,26-27.
3,79 Fiul Nelegiuirii are aici trăsături mitologice, precum în 3,94.
3,81-96 Anunţarea sfârşitului: război ceresc (3,81), foc (3,82-83), judecată (3,84-90), executarea Fiului Nelegiuirii şi a celor ce au crezut în el (3,91-96).

Sfârşitul lumii, judecata, răsplata

82. În zilele acelea Domnul va auzi. El va porunci, cu multă mânie, ca pământul şi cerul să scoată foc.3,82

83. Şi focul va pătrunde pământul şaptezeci şi doi de coţi. El va mânca păcătoşii şi diavolii ca pe nişte paie.3,83

84. O judecată dreaptă va avea loc în vremea aceea. Munţii îşi vor face auzit glasul în zilele acelea.

85. Drumurile se vor întreba unele pe altele: „*Aţi auzit astăzi glasul vreunui călător care n-a venit la judecata Fiului lui Dumnezeu?*3,84-85

86. Păcatele fiecăruia se vor ridica împotriva lui, din locul unde au fost săvârşite, fie ziua, fie noaptea.3,86

87. Drepţii şi sfinţii vor vedea pe păcătoşi în chinurile lor şi pe cei care i-au persecutat, precum şi pe cei care i-au trimis la moarte.

88. Atunci păcătoşii, din chinuri, vor vedea locul drepţilor şi aceasta va fi o favoare pentru ei.3,87-88

89. În zilele acelea, ceea ce drepţii au cerut, adeseori, le va fi dat.3,89

90. Atunci Domnul va judeca cerul şi pământul. El va judeca pe cei care au călcat poruncile în cer şi pe cei care le-au încălcat pe pământ. El va judeca pe păstorii poporului, îi va întreba despre turma de oi; îi vor fi daţi lui, fără ca ei să-l poată ucide prin viclenie.3,90

91. După aceasta, ***Ilie*** şi ***Enoh*** se va pogorî şi-şi vor lepăda trupul acestei lumi şi vor îmbrăca un trup spiritual.3,91

92. Ei îl vor urmări pe *Fiul Nelegiuirii* şi-l vor omorî, fără ca el să mai poată spune ceva.3,92

93. În vremea aceea el va fi nimicit dinaintea lor, precum gheaţa care se topeşte în faţa focului;3,93

© Biblioteca Spirituală

94. el va pieri, precum un balaur care nu are răsuflare.3,94

95. Ei îi vor spune: „*Vremea ta a trecut, iată, tu vei pieri împreună cu cei care au crezut în tine*." 3,95

96. Şi îi vor arunca în iad şi îi va închide acolo.3,96

3,82 Focul şi mânia sunt adeseori legate una de alta (Deut. 32,22). Distrugerea lumii prin foc a devenit obişnuită în literatura apocaliptică.
3,83 „*Ca paiele*": expresie biblică (Ieşire 15,7; Maleahi 3,19).
3,84-85 Munţii şi drumurile sunt înzestrate cu glas; la fel marea, în 4 Ezdra 5,7, sau „ţările" în 4 Ezdra 5,11. „*Care n-a venit la judecată*": nimeni nu va scăpa de judecată (se aseamănă cu Plângerile lui Ieremia 2,22; 2 Enoh 46,3).
3,86 Păcatele îi acuză pe păcătoşi; cf. înţelepciunea lui Solomon 4,20. „*Ziua sau noaptea*": cf. Jubilee 4,6.
3,87-88 Dublă răsplată pentru drepţi şi pentru păcătoşi, ca de ex. în l Enoh 108,14-15. „*Persecutat*", „*predat*": cf. Apoc. lui Petru 9.
3,89 cf. Ps. 19,5.
3,90 „*În cer [...] pe pământ*": cf. Jubilee 4,6. E vorba aici de o judecată făcută asupra îngerilor şi a oamenilor. „*Păstorii poporului*": aceştia sunt conducătorii poporului, marii preoţi care, în l Enoh 89-90, sunt asemănaţi îngerilor, ce asistă la pedepsele executate de naţiuni asupra poporului iudeu. Aceşti îngeri-păstori sunt nedrepţi (1 Enoh 90,3,11,13) şi vor fi judecaţi şi pedepsiţi (1 Enoh 90,25).
3,91 A doua venire a lui ***Ilie*** şi ***Enoh***, care sunt aici executorii pedepselor.
3,92 „*Fără ca el să mai poată spune ceva*": cf. Înţelep. lui Solomon 4,19.
3,93 Imaginea gheţii ce se topeşte pare să fie străină Bibliei, care preferă alte imagini precum ceara care se topeşte la foc (Ps. 67,2), paiele mâncate de foc (3,83), fumul împrăştiat de vânt (Înţelep. lui Solomon 5,14) sau plumbul ce se scufundă în apă (Ieşire 15,10).
3,94 „*Un balaur*": *Fiul Nelegiuirii apare din vechime, ca duşman al lui Dumnezeu* (Ps. 73,13-14), cum a fost Faraonul Egiptului (Iez. 29,3; 32,2), Nabucodonosor (Ier. 51,34) şi Pompei (Ps. Lui Solomon 2,25). „*Care nu are răsuflare*": caracteristica idolilor (Ier. 10,14).
3,95 cf. 3,72-74.
3,96 cf. 1 Enoh 54,5; 69,28 şi Apocalipsa 20,3.

Împărăţia lui Mesia

97. În vremea aceea va veni din cer Unsul, Împăratul, cu toţi sfinţii; el va arde pământul şi va rămâne aici o mie de ani.3,97

98. Cum păcătoşii sunt mulţi pe pământ, el va crea un cer nou şi un pământ nou. Şi nu va mai fi acolo nici Diavol, nici moarte.3,98

99. El va împărăţi cu sfinţii; ei vor urca şi vor coborî; vor fi cu îngerii în toată vremea, vor fi cu Mesia vreme de o mie de ani.3,99

3,97 cf. Zah. 14,5. Aşteptarea unei împărăţii de o mie de ani este o temă comună în iudaismul de la începutul erei creştine.
3,98 Noua creaţie conformă profeţiilor (Is. 65,17). Despre absenţa Diavolului, v. ***Jubilee 23,29;*** Test. lui Moise 10,1; Test. lui Iuda 25,3; despre dispariţia morţii Is. 25,8.
3,99 „*Ei urcă şi coboară*": imaginea este cea a scării lui Iacov din Fac. 28,12.

© Biblioteca Spirituală